ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน
สาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น

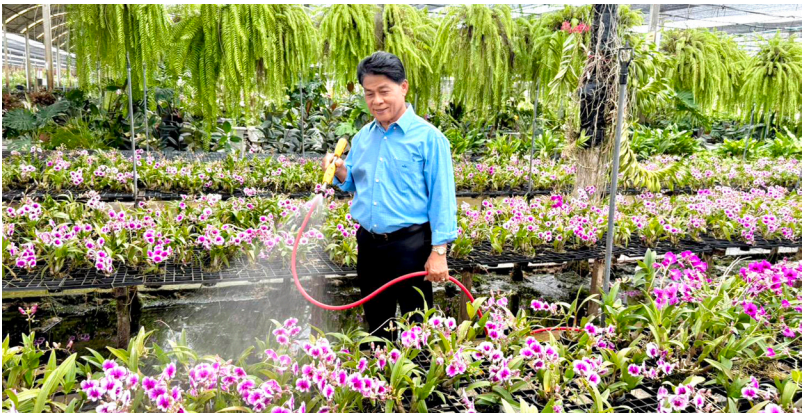
นายสวง คุ้มวิเชียร

อายุ	69 ปี
การศึกษา	ประถมศึกษาปีที่ 4
สถานภาพ	สมรส
ที่อยู่	บ้านเลขที่ 23/1 หมู่ที่ 3 ถนนศาลายา - บางภาษี ตำบลนราภิรมย์ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม 73130
โทรศัพท์	08-1438-2633
อาชีพ	เกษตรกร

รางวัล หรือประกาศเกียรติคุณที่ได้รับ

- ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน สาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น ปี 2568
- รางวัลนักปรับปรุงพันธุ์พืชดีเด่น ปี 2558 ของสมาคมปรับปรุงพันธุ์พืชและขยายพันธุ์พืชแห่งประเทศไทยร่วมกับกรมวิชาการเกษตร
- รางวัลเหรียญทองแดง ในการประกวดกล้วยไม้โลก (สกุลหวาย) ในงานการประชุมกล้วยไม้โลก (World Orchid Conference) ครั้งที่ 19 ปี 2551 ณ เมืองไมอามี รัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา

ชีวิตที่พอเพียง

นายสวง คุ้มวิเชียร จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ครอบครัวประกอบอาชีพปลูกกล้วยไม้ตัดดอกจำหน่าย เมื่อปี พ.ศ. 2538 ได้มีแนวคิดที่จะเพิ่มมูลค่าของกล้วยไม้ด้วยการจำหน่ายเป็นต้นพันธุ์ จึงเริ่มศึกษาการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อกล้วยไม้จากศาสตราจารย์ระพี สาคริก และลงมือปฏิบัติ ลองผิดลองถูกด้วยตนเอง จนสามารถพัฒนาสายพันธุ์ให้ตรงกับความต้องการของตลาดและลดต้นทุนในการผลิต จากการสั่งสมประสบการณ์ในการทำการเกษตรมาอย่างยาวนาน ทำให้นายสวง คุ้มวิเชียร เป็นเกษตรกรผู้เชี่ยวชาญและสร้างสรรค์ผลงานด้านการเกษตร มีความเชี่ยวชาญในการพัฒนาสายพันธุ์กล้วยไม้ โดยเฉพาะกล้วยไม้สกุลหวาย และมีผลงานด้านนวัตกรรม ด้านการบริหารจัดการ ด้านการตลาด และด้านการเผยแพร่องค์ความรู้ ในการทำฟาร์มผลิตกล้วยไม้ที่ได้มาตรฐานสากล นายสวง เป็นผู้มีความเพียร วิริยะ อุตสาหะ ทำการศึกษาหาความรู้ใหม่เพิ่มเติมเพื่อนำมาต่อยอดอาชีพ ทำการทดลองผสมพันธุ์กล้วยไม้พันธุ์ใหม่ ๆ รวมทั้งการเพาะขยายพันธุ์ด้วยวิธีเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ สามารถผลิตต้นพันธุ์ได้ในปริมาณมากและใช้ระยะเวลาสั้น นายสวง เป็นผู้ดำเนินชีวิตและดำเนินอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นระยะเวลา 40 ปี ใช้หลักคิดแบบรอบคอบ ไม่ฟุ่มเฟือย มีการวางแผนการผลิตและการจำหน่าย รับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกและผู้ร่วมงาน และปรับตัวให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง แม้ว่าจะเกิดสถานการณ์วิกฤติต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

ผลงานสร้างคุณประโยชน์

นายสวง คุ้มวิเชียร เป็นผู้คิดค้นและพัฒนาสายพันธุ์กล้วยไม้สกุลหวาย ซึ่งได้รับพระราชทานนาม จำนวน 5 สายพันธุ์ ประกอบด้วย กล้วยไม้สกุลหวาย “ม่วงราชกุมารี” “รักตสิริน” และ “คชนภา” ได้รับพระราชทานชื่อจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี กล้วยไม้สกุลหวาย “ชมพูนครินทร์” ได้รับพระราชทานชื่อจากสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และกล้วยไม้สกุลหวาย “โสมสวลี” ได้รับพระราชทานชื่อจากพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี กรมหมื่นสุทธนารีนาถ และเป็นผู้สร้างประวัติศาสตร์ในวงการกล้วยไม้ไทยด้วยการเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการเพาะพันธุ์กล้วยไม้สกุลหวายสายพันธุ์สองสีในต้นเดียวกัน รวมถึงพัฒนาสายพันธุ์ต่าง ๆ มากกว่า 4,000 สายพันธุ์ เพื่อให้เกษตรกรนำไปเพาะเลี้ยง สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรและคนในชุมชน

นายสวง ได้พัฒนาสารสกัดจากผงกล้วยไม้ (Orchid dendrobine extract) เพื่อใช้ในอุตสาหกรรมกล้วยไม้แปรรูป เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในผลิตภัณฑ์อาหาร ผลิตภัณฑ์บำรุงผิว และพัฒนานวัตกรรมที่ช่วยในการเพาะเลี้ยงกล้วยไม้ เพิ่มมูลค่า

และศักยภาพของกล้วยไม้ไทย คิดค้นและทดลองวิธีการใหม่ ๆ รองรับความต้องการของตลาด ดังนี้ 1) การประยุกต์ใช้กระถางดูดน้ำกับกล้วยไม้ เพื่อความสะดวกและประหยัดเวลาสำหรับคนที่รักการปลูกกล้วยไม้แต่ไม่มีเวลารดน้ำ และเป็นการประหยัดปุ๋ยและน้ำถึง 20 เท่า ช่วยส่งเสริมการปลูกกล้วยไม้ในกลุ่มคนรุ่นใหม่ได้เป็นอย่างดี 2) ทดลองและพัฒนาเทคนิคการดูดสีของกล้วยไม้ที่ช่วยเพิ่มความสวยงามและคุณค่าของกล้วยไม้ ทำให้กล้วยไม้มีเอกลักษณ์และเป็นที่ต้องการของตลาด 3) ทดลองใช้สาร CPPU ที่ใช้ในทุเรียน ฉีดพ่นกล้วยไม้ในช่วงฤดูร้อน เพื่อแก้ปัญหาคุณภาพดอกกล้วยไม้ ทำให้ดอกมีขนาดใหญ่ขึ้นสีเข้มและกลีบหนา ช่วยเพิ่มความแข็งแรงของดอก ลดความเสียหาย 4) พัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่ใช้สำหรับบรรจุต้นกล้ากล้วยไม้ ต้นกล้วยไม้และดอกกล้วยไม้ ในการส่งออกที่ได้มาตรฐาน ลดการสูญเสียในกระบวนการขนส่ง ทำให้กล้วยไม้ไทยสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก 5) ประยุกต์ทำผนังกั้นห้องเย็นเพื่อรักษาความเย็นด้วยวัสดุแผ่นโพลีคาร์บอเนต โดยให้แสงเข้ารอบด้าน เพื่อช่วยประหยัดพลังงานและทำให้กล้วยไม้โตเร็ว 6) คิดค้นเครื่องล้างขวดเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อกล้วยไม้ที่สามารถประหยัดพลังงานและแรงงาน และ 7) พัฒนาโรงเรือนเพาะเลี้ยงที่สามารถควบคุมแสง โรคและแมลง จนเป็นต้นแบบให้กับแปลงกล้วยไม้อื่น ๆ

การขยายผลงาน

นายสวง คุ้มวิเชียร ได้ก่อตั้งแหล่งผลิตกล้วยไม้แบบครบวงจรภายใต้ชื่อ “แอร์ออร์คิดส์” โดยใช้เป็นสถานที่ศึกษาดูงาน บรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงกล้วยไม้สายพันธุ์ต่าง ๆ การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ การพัฒนาสายพันธุ์ มีเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้ คณะศึกษาดูงานจากหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และต่างประเทศ ประมาณ 100 คณะต่อปี รวมถึงมีนิสิตนักศึกษาเข้าฝึกงานประมาณปีละ 10 สถาบัน นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งจำหน่ายกล้วยไม้ขนาดใหญ่แห่งแรกของไทย โดยใช้แนวคิดในการบริหารงานแบบเน้นการจัดการทางการตลาดในเชิงรุก “เข้าถึงและเข้าใจ” ความต้องการของลูกค้าอย่างแท้จริง มีการจำหน่ายกล้วยไม้ ปัจจัยการผลิต วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเพาะปลูกกล้วยไม้แบบครบวงจร และเป็นศูนย์กลางการผลิต การรวบรวมผลผลิต และการส่งออกกล้วยไม้สู่ตลาดต่างประเทศ อีกทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เปิดโอกาสให้เข้าชมการเพาะพันธุ์ การจัดการฟาร์ม และเรียนรู้การเพาะเลี้ยงกล้วยไม้แก่ผู้สนใจ

นายสวง ยังได้ร่วมมือกับสมาคมกล้วยไม้แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ สหกรณ์ผู้ประกอบการกล้วยไม้ไทย จำกัด และส่วนราชการในการจัดแสดงกล้วยไม้ระดับโลกและระดับประเทศ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความสวยงามของดอกกล้วยไม้ไทยให้ทั้งโลกรู้จักอย่างแพร่หลายในงานสำคัญต่าง ๆ อาทิ งานประชุมวิชาการกล้วยไม้เอเชียแปซิฟิก ครั้งที่ 12 (APOC 12) ปี 2559 ณ ศูนย์การประชุมนานาชาติเมืองทองธานี กรุงเทพมหานคร งานมหกรรมพืชสวนโลก ปี 2549 งานราชพฤกษ์รวมใจภักดิ์รักพ่อหลวง ปี 2552 ณ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ จังหวัดเชียงใหม่ และกล้วยไม้สกุลหวาย “โสมสวลี” ที่ได้พัฒนาสายพันธุ์ยังมีการนำไปเพาะเลี้ยงในสวนพฤกษศาสตร์หลวงเมืองคิว (Royal Botanic Garden, Kew) กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมพันธุ์ไม้จากทั่วทุกมุมโลกอีกด้วย

การสร้างกลุ่ม/เครือข่าย

นายสวง คุ้มวิเชียร เป็นแกนนำในการรวมตัวกันของเครือข่าย เกษตรกรกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ ผู้เพาะเลี้ยงกล้วยไม้ในจังหวัดนครปฐมและจังหวัดใกล้เคียง ประกอบด้วย กรุงเทพฯ นนทบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี สมุทรสาคร และชลบุรี โดยพัฒนาความร่วมมือในเครือข่ายจนสามารถเป็นเครือข่ายผู้ส่งออกกล้วยไม้รายใหญ่ของประเทศ มีการรวบรวมผลผลิตของเครือข่ายเพื่อการส่งออก สร้างมูลค่าการส่งออกกล้วยไม้ในประเทศและมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 10 ต่อปี ปัจจุบันมียอดสั่งซื้อต้นพันธุ์ที่เพาะจากเนื้อเยื่อปีละประมาณ 2,000,000 ต้น และมีปริมาณการส่งออกโดยรวมมูลค่ากว่า 1,000 ล้านบาทต่อปี โดยเป็นรายได้ของเกษตรกรในเครือข่ายรวมกันมากกว่า 900 ล้านบาทต่อปี

องค์ความรู้ที่โดดเด่น

นายสวง คุ้มวิเชียร เป็นผู้มีองค์ความรู้และเชี่ยวชาญในการพัฒนาสายพันธุ์กล้วยไม้ ด้วยประสบการณ์อันยาวนานกว่า 40 ปี ในการพัฒนาสายพันธุ์กล้วยไม้ การขยายพันธุ์ที่ได้มาตรฐานภายใต้โรงเรือนและการเพาะเลี้ยงที่ได้คุณภาพได้รับมาตรฐาน GAP (Good Agricultural Practice) สามารถควบคุมการขยายพันธุ์ที่ได้ทั้งคุณภาพและปริมาณ ประกอบด้วย

1. การผสมพันธุ์กล้วยไม้

การผสมพันธุ์กล้วยไม้เป็นกระบวนการที่ใช้ในการสร้างสายพันธุ์ใหม่ หรือปรับปรุงลักษณะของกล้วยไม้ให้สวยงามและแข็งแรงขึ้น ทั้งการผสมพันธุ์ตามธรรมชาติและการผสมพันธุ์โดยมนุษย์ พัฒนาสายพันธุ์กล้วยไม้ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยนำเทคโนโลยีธรรมชาติในการพัฒนาปรับปรุงสายพันธุ์ ใช้การผสมเกสรตัวผู้-ตัวเมีย และการผสมพันธุ์กล้วยไม้ ทั้งสกุลเดียวกันและข้ามสกุล เช่น กล้วยไม้สกุลหวาย “พันธุ์ 2 สี” เกิดจากต้นพ่อพันธุ์คือ แอรี่ พิ้ง สไตรปท์ (Dendrobium Airy Pink Stripe) ส่วนต้นแม่พันธุ์ชื่อ ธนิดา พิ้ง สไตรปท์ (Dendrobium Tanida Pink Stripe) ได้กล้วยไม้พันธุ์ 2 สี ในต้นเดียวกัน

วิธีการผสมพันธุ์กล้วยไม้ ได้แก่

1.1 การผสมพันธุ์ตามธรรมชาติ เกิดจากแมลงผสมเกสร เช่น ผึ้งหรือแมลงที่มาตอมดอกไม้และช่วยถ่ายละอองเกสรไปยังดอกอื่น วิธีนี้เกิดขึ้นเอง แต่การควบคุมสายพันธุ์ทำได้ยาก

1.2 การผสมพันธุ์โดยมนุษย์ (การผสมเกสร) เป็นวิธีที่นิยมใช้ในการสร้างสายพันธุ์ใหม่ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) เลือกพ่อแม่พันธุ์ พ่อพันธุ์ : มีลักษณะเด่น เช่น สีสวย ทนทาน ออกดอกง่าย

แม่พันธุ์ : เป็นต้นที่แข็งแรง มีดอกสมบูรณ์

2) เตรียมอุปกรณ์ แหนบหรือไม้จิ้มฟัน

เทคนิควิธีการขยายพันธุ์ที่เป็นที่นิยมในหมู่ผู้เพาะเลี้ยงกล้วยไม้ จะทำการคัดเลือกดอกที่มีความสมบูรณ์สวยงาม ใช้ไม้จิ้มฟันเขี่ยเกสรตัวผู้มาแปะวางไว้ในแอ่งของเกสรตัวเมีย เมื่อละอองของทั้ง 2 เกสรสัมผัสกัน ภายในระยะเวลาเพียงไม่กี่วัน การผสมเกสรจะสมบูรณ์กลายเป็นฝักจำนวนมากที่สามารถนำไปเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์ต่อไปได้ ซึ่งเทคนิคดังกล่าวสามารถนำไปใช้ได้กับกล้วยไม้ทุก ๆ สายพันธุ์

2. การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อกล้วยไม้

การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อกล้วยไม้มีบทบาทสำคัญในการผลิตกล้วยไม้เพื่อการค้า ทำให้สามารถผลิตได้ในปริมาณที่มากและใช้ระยะเวลาสั้น เมื่อเทียบกับการขยายพันธุ์โดยวิธีตัดแยก สำหรับการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อกล้วยไม้ทำโดยการนำชิ้นส่วนต่าง ๆ ของกล้วยไม้ เช่น หน่ออ่อน ช่อ ดอกอ่อน ใบ หรือราก มาฟอกฆ่าเชื้อและนำไปชักนำให้เกิดต้นจำนวนมากในอาหารสังเคราะห์สูตรต่าง ๆ เพื่อช่วยในการขยายพันธุ์ ซึ่งจะต้องทำการคัดเลือกต้นพ่อแม่พันธุ์ที่มีลักษณะตามต้องการมีความแข็งแรงปลอดโรค อีกทั้งได้นำเทคโนโลยี Barcode ในการติดตามการทำงานในห้องแล็บ สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ว่ากล้วยไม้แต่ละขวดผลิตโดยพนักงานคนไหน ผลิตวันที่เท่าไหร่ เพื่อลดข้อผิดพลาด รวมถึงช่วยให้ทราบปริมาณของกล้วยไม้ในขวดและทราบว่าเจริญเติบโตอยู่ในขั้นตอนใด และสามารถทำการสืบค้นประวัติการผลิตได้อย่างแม่นยำ ลดค่าใช้จ่ายแรงงานและการสูญหายของสินค้า

3. การดูแลและบำรุงรักษากล้วยไม้

การดูแลและบำรุงรักษากล้วยไม้ โดยการใช้สาร forchlorfenuron (1-(2-chloropyridin-4-yl)-3-phenylurea) (CPPU) ซึ่งเป็นสารที่ใช้ในทุเรียนและในผลไม้บางชนิด จัดเป็นสารควบคุมการเจริญเติบโตในกลุ่มไซโตไคนิน นำมาฉีดพ่นกล้วยไม้ เพื่อทำให้ดอกกล้วยไม้มีขนาดใหญ่ขึ้น สีเข้ม และกลีบหนา ช่วยเพิ่มความแข็งแรงของดอกกล้วยไม้ ลดความเสียหาย สร้างผลผลิตที่มีคุณภาพดีสม่ำเสมอ และสามารถอยู่ได้โดยไม่ต้องรดน้ำหลายวัน ทั้งนี้ยังสามารถนำไปใช้ในช่วงฤดูแล้งที่มีอากาศร้อนชื้น ซึ่งถือเป็นช่วงที่ตลาดต่างประเทศมีความต้องการดอกกล้วยไม้สูง แก้ปัญหาคุณภาพดอกกล้วยไม้ที่ไม่ได้มาตรฐานในช่วงฤดูร้อน เป็นการช่วยพัฒนาคุณภาพช่อดอกกล้วยไม้ให้กับเกษตรกร ทำให้สามารถเพิ่มการติดดอกของกล้วยไม้ การยืดช่อดอกกล้วยไม้ และเพิ่มน้ำหนักของช่อดอกกล้วยไม้ ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญที่ใช้ในการคัดเกรดกล้วยไม้หวายแบบตัดดอกที่มีการแบ่งเกรด ดังนี้ เกรดช่อยาวพิเศษ เกรดช่อยาว เกรดช่อสั้น และเกรดช่อสั้นที่สุด โดยหากสามารถเพิ่มคุณภาพช่อดอกกล้วยไม้ได้ จะส่งผลต่อราคาที่เกษตรกรจะได้รับและเป็นการช่วยให้เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายกล้วยไม้เพิ่มมากขึ้น

4. การประยุกต์ใช้กระถางดูดน้ำกับกล้วยไม้

การประยุกต์ใช้กระถางดูดน้ำกับกล้วยไม้ โดยการใส่ปุ๋ยไฮโดรโปนิกส์และสารอาหาร เช่น เครื่องดื่มชูกำลัง ผสมเข้าไปในกระถางดูดน้ำ พบว่าต้นกล้วยไม้จะได้รับความชุ่มชื้น ทำให้ดอกกล้วยไม้มีขนาดใหญ่ขึ้น สีของดอกกล้วยไม้สวยขึ้น ออกดอกทนกว่าการรดน้ำทั่วไป มีดอกบานได้ถึง 20 วัน ส่วนในกล้วยไม้สกุลหวายสามารถทำให้เกิดดอกบานได้ถึง 30 ถึง 45 วัน โดยหลังจากที่ดอกกล้วยไม้ร่วงโรยลงไปแล้ว ยังสามารถนำกระถางออกมาตั้งไว้ในบริเวณที่มีแดดส่องถึงแล้วดูผลการออกดอก พบว่าเร็วกว่านำไปตั้งไว้ปกติในห้อง หรือในจุดที่ไม่มีแสงแดด ซึ่งนวัตกรรมดังกล่าวจะช่วยเพิ่มมูลค่าของกล้วยไม้ในอนาคต รวมถึงสร้างความสะดวกและประหยัดเวลาสำหรับคนที่รักการปลูกกล้วยไม้ แต่ไม่มีเวลารดน้ำ ทั้งนี้อาจเพิ่มสีสันการประดับตกแต่งน้ำในกระถางเพื่อความสวยงามได้ โดยใส่สีผสมอาหารผสมลงไป ซึ่งไม่เป็นอันตรายต่อกล้วยไม้

แผนที่ตั้ง แอร์ออร์คิดส์

